

POLSKA
bez barier

Przewodnik

Przewodnik
POLSKA
bez barier

STANISŁAW FRANCUZ – geograf, fotograf, filmowiec, wykładowca i ekspert d/s turystyki, instruktor przewodnictwa i ochrony przyrody PTTK. Autor licznych przewodników po Polsce dla osób niepełnosprawnych. Twórca i realizator wydawnictw multimedialnych na CD i DVD, serwisów WWW, folderów i książek o tematyce turystycznej. Przewodnik turystyczny po Dolnym Śląsku, Przewodnik Sudecki. Pilot wycieczek turystycznych. Doktorant na Wydziale Pedagogiki DSW we Wrocławiu. Na filmowaniu, fotografii i podróżach w kraju i zagranicą spędza średnio 2/3 roku.

MARTA FRANCUZ – studentka V roku Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Pilotka wycieczek turystycznych. Autorka wielu opracowań promocyjnych dla Dolnego Śląska, Wielkopolski i Lubuskiego oraz Polski. Korektor tekstów do folderów i publikacji turystycznych m.in. Zima na Dolnym Śląsku, Dolny Śląsk dla dzieci i młodzieży, Atrakcje Dolnego Śląska i Dolny Śląsk z lotu ptaka, Wielkopolska bez barier, Pasjonatka gór, żagli, szymbowców, uczy dzieci gry na pianinie. Nie potrafi się nudzić – „Po co tracić czas, gdy mogę poznać świat i ludzi?”

MARCIN FRANCUZ – student Politechniki Wrocławskiej - Mechanika i Budowa Maszyn specjalność Inżynieria Lotnicza. Fotograf i filmowiec, wolontariusz w stowarzyszeniu PROGRES. W firmie Interior Multimedia i Wydawnictwa autor zdjęć, filmów (z lotu ptaka) i tekstów do opracowań, wydawnictw książkowych, filmowych, multimedialnych z zakresu turystyki i promocji regionów Polski. Żeglarz, motorowodnik, pasjonat turystyki, motocykli i gry na gitarze.

WIKTOR FRANCUZ – uczeń VI LO we Wrocławiu, wolontariusz, pasjonat wycieczek turystycznych i przyrody. Siermiak jachtowy i motorowodnik. Z aparatem fotograficznym w rękach już od 10 roku życia. Autor wielu zdjęć do wydawnictw w firmie INTERIOR. Współautor fotografii i filmów do przewodnika turystycznego pt. „Dolny Śląsk – otwarty dla każdego – 100 tras turystycznych dla osób niepełnosprawnych”. Województwo Wielkopolskie bez barier 70 tras... Asystent w reportażach filmowych i transmisjach TVONLINE.

Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich
PROGRES

55-120 Oborniki Śląskie, ul. Dworcowa 44/4
www.progres.media.pl

Projekt współfinansowany ze środków PFRON

ISBN 978-83-930088-5-8

www.bezbarier.turystyka.pl, www.bezbarier.info.pl

POLSKA bez barier

500 tras turystycznych
dla osób niepełnosprawnych

Przewodnik

POLSKA bez barier

500 tras turystycznych
dla osób niepełnosprawnych

Stanisław Francuz, Marta Francuz,
Wiktor Francuz, Marcin Francuz

W przewodniku zaprezentowano trasy o trzech stopniach trudności¹:

- * (jedna gwiazdka) trasa łatwa, nizinna, bez większych przeszkód, dostępna w 100% dla wózkowiczów;
- ** (dwie gwiazdki) trasa o pewnym stopniu trudności, niewielkie podjazdy, długość do 7 km, utrudnienia w postaci nierówności na drodze lub trasy wodne;
- *** (trzy gwiazdki) trasa trudna, długa lub powyżej 7 km, o sporej ilości podjazdów (różne przeszkody na trasie, często wymagane wsparcie wózkowicza przez osoby trzecie), w tym trasy kajakowe, wodne wielodniowe.

¹ gwiazdki są podane zarówno w spisie treści przy tytule trasy, jak i przy tytule opisu trasy.

Projekt współfinansowany ze środków PFRON.

Przedstawione treści wyrażają poglądy realizatora projektu i nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska PFRON.

Autorzy: *Stanisław Francuz, Marta Francuz, Marcin Francuz, Wiktor Francuz*

Konsultacje wersji dla niewidomych: *Patryk Miś*

Na okładce: *Agata Rocznik*

Projekt i opracowanie graficzne: *Andrzej Duliba*

Wykonanie map: *Aleksandra Domeradźka, Andrzej Duliba, Robert Lachmann*

Foto: *Stanisław Francuz, Marcin Francuz, Wiktor Francuz, Marta Francuz,*

Andrzej Kopystyński, Anna Kopystyńska, Andrzej Duliba, Mirosław Karasiuk,

Cezary Kopczyński, Bartłomiej Karwacki, Piotr Żyła, Robert Lachmann,

Waldemar Brygier, Andrzej Wilk.

Recenzja: *Joanna Szczepankiewicz-Battek*

Korekta merytoryczna: *Marta Francuz, Grażyna Francuz, Wiktor Francuz,*

Edward Kaszuba, Joanna Szczepankiewicz-Battek, Marek Battek, Katarzyna Rebizant

Weryfikacja techniczna: *Andrzej Kopystyński, Marcin Francuz, Wiktor Francuz*

Obsługa informatyczna: *Andrzej Kopystyński*

Współpraca merytoryczna: LOTUR, WOT Poznań, PLOT Poznań, PROT Rzeszów

DTP: INTERIOR Multimedia i Wydawnictwa

Wydanie I, Wrocław 2016

© Copyright by:

Wydawca: INTERIOR Multimedia i Wydawnictwa

Stanisław Francuz, ul. Stabłowicka 72, 54-058 Wrocław,

www.interior.net.pl, www.tourist.net.pl

na zlecenie

Stowarzyszenia Inicjatyw Obywatelskich PROGRES

www.progres.media.pl

ISBN: 978-83-930088-5-8

Druk: Stolgraf oddział Świdnica, ul. M. Konopnickiej 13,

58-100 Świdnica, tel. 74 853 69 97, www.stolgraf.pl

Szanowni Państwo!

Pod względem turystycznym Polska jest jednym z najatrakcyjniejszych regionów w Europie. Wyjątkowe atuty sprawiają, że przybywa tu wielu gości z kraju i zagranicy. Wśród nich są również osoby z niepełnosprawnością. Starając się zaspokajać także ich potrzeby i oczekiwania, oddajemy do Państwa dyspozycji przewodnik pt. Polska bez barier - 500 tras turystycznych dla osób niepełnosprawnych. Poprzez to wielonarządziowe wydawnictwo chcemy zaprosić Państwa do skorzystania z bogatej i różnorodnej oferty turystycznej, jaką ma nasz kraj. Wierzymy, że przewodnik ułatwi wszystkim gościom planowanie pobytu, pomoże uzyskać dostęp do niezbędnych informacji, a także przyczyni się do włączenia jak największej grupy osób z niepełnosprawnością do aktywnego uczestnictwa w turystyce.

Mamy ogromną nadzieję, że pobyt będzie dla Państwa na tyle ciekawy i inspirujący, że powrócicie tu jeszcze nie raz. Do zobaczenia na pozbawionych barier polskich szlakach turystycznych!

Z wyrazami szacunku

*Stanisław Francuz, Marta Francuz,
Marcin Francuz, Wiktor Francuz*

Polska położona jest w Europie Środkowej między Morzem Bałtyckim na północy a Sudetami i Karpatami na południu, w przeważającej części w dorzeczu Wisły i Odry.

Charakteryzuje się zmienną rzeźbą terenu – góry przeplatają się z nizinami i pojezierzami, klimat alpejski z takim, w którym dojrzewa winorośl. Ukryte górskie wodospady, rzeki oraz bagna są domem dla licznych ptactwa wodnego. To kraina dzięki wcióż przyrody licznych borów, jezior i rozwijającej się pośród niej cywilizacji. Liczne miasta takie jak Kalisz, Gniezno, Poznań, Kraków, Wrocław, Gdańsk, Szczecin szczycą się ponad tysiącletnią tradycją.

Polska to kraj o bogatym dziedzictwie kulturowym i historycznym a jednocześnie młody duchem licznych uczelni wyższych zasilanych przez młodzież z kraju i zza granicy.

Polska to kolebka kultury, znana na skalę międzynarodową z festiwalu muzycznych, filmowych, teatralnych i wielu wydarzeń sportowych: (Wratislavia Cantans, Teatry Uliczne, Festiwal Chopinowski, Sopot Festival, Festiwal w Opolu).

Poszczególne krainy Polski mają swój odrębny, niepowtarzalny charakter, składają się nań zabytki, kulinaria, folklor, ciekawe imprezy kulturalne i sportowe.

Polska może poszczycić się bogactwem zamków, pałaców, klasztorów i kościołów. Takie ikon jak Malbork, Książ, Czochoa, Lubiąż, Krzeszów przyciągają co roku rzesze turystów.

Zabytki i miasta wpisane na listę UNESCO takie jak Kraków, Zamość, Toruń, Wieliczka, Kościoły Pokoju w Świdnicy i Jaworze, Warszawa oraz genialna Hala Stulecia zaprojektowana przez Maxa Berga we Wrocławiu, to gwarancja doświadczeń kulturowych i historycznych na najwyższym poziomie.

Dzieje Polski to także liczne związki z Niemcami, Austrią, Rosją, Litwą i Ukrainą oraz osiedlającymi się tu przez stulecia Żydami. W krajobrazie pozostały do dziś cerkwie, kościoły, meczety i synagogi.

Polska to kraina, która obfituje w wiele mrocznych legend i tajemnic, a podziemia, kopalnie, lochy i fortyfikacje pełne są szyfrów i zagadek czekających na swych odkrywców. Ziemia tu obfituje w liczne minerały oraz źródła mające dobroczynny wpływ na nasze zdrowie. Turystów i gości przyciągają uzdrowiska sudeckie i karpackie, w centralnej Polsce i nad Bałtykiem. Powietrze przesycone jest zapachem borów sosnowych, kwitnących wiosną rzepaków, akacji oraz lip. Pięknie jest tu o każdej porze roku – od zimy tatrzańskie poprzez pełną barw bukowych lasów jesień nad przełomem Dunajca. Na Wasze przybycie czekają liczne parki narodowe i krajobrazowe. Od gór przez wyżyny i pojezierza, aż do Bałtyku.

Na szczególną uwagę zasługują przedziwne grupy skalne w Sudetach: Szczeliniec Wielki, Błędné Skały i Szlak Skalnych Grzybów w Górach Stołowych.

Tysiące ścieżek górskich, przytulnych schronisk i znakomicie przygotowana baza turystyczna czekają na wędrowców. Znajdą tu coś dla siebie nawet najbardziej wymagający. W górach królują sporty zimowe, ale można uprawiać tu również, rafting, wspinaczkę, przeprawy przez mosty linowe, loty widokowe na parolotni i szybowcu. Niziny i pojezierza zaś kuszą licznymi szlakami rowerowymi, jazdą konną, kajakami oraz żeglarstwem.

Poszukującym kontaktu z naturą Polska oferuje agro oraz ekoturystykę. Malownicze, spokojne, otoczone nieskazitelną naturą gospodarstwa wiejskie są idealnym miejscem na odzyskanie sił witalnych, oderwanie się od codziennej gonitwy, wyciszenie oraz relaks. Zapraszamy do Polski bez barier!

ZPM

Zachodniopomorskie
str. 736-775

POM

Pomorskie
str. 480-531

W-M

Warmińsko-mazurskie
str. 612-651

K-P

Kujawsko-pomorskie
str. 100-139

PDL

Podlaskie
str. 446-479

LBU

Lubuskie
str. 182-219

WLP

Wielkopolskie
str. 652-735

MAZ

Mazowieckie
str. 304-365

ŁDZ

Łódzkie
str. 220-253

LBL

Lubelskie
str. 140-181

DŚL

Dolnośląskie
str. 10-99

OPO

Opolskie
str. 366-403

ŚL

Śląskie
str. 532-583

ŚW

Świętokrzyskie
str. 584-611

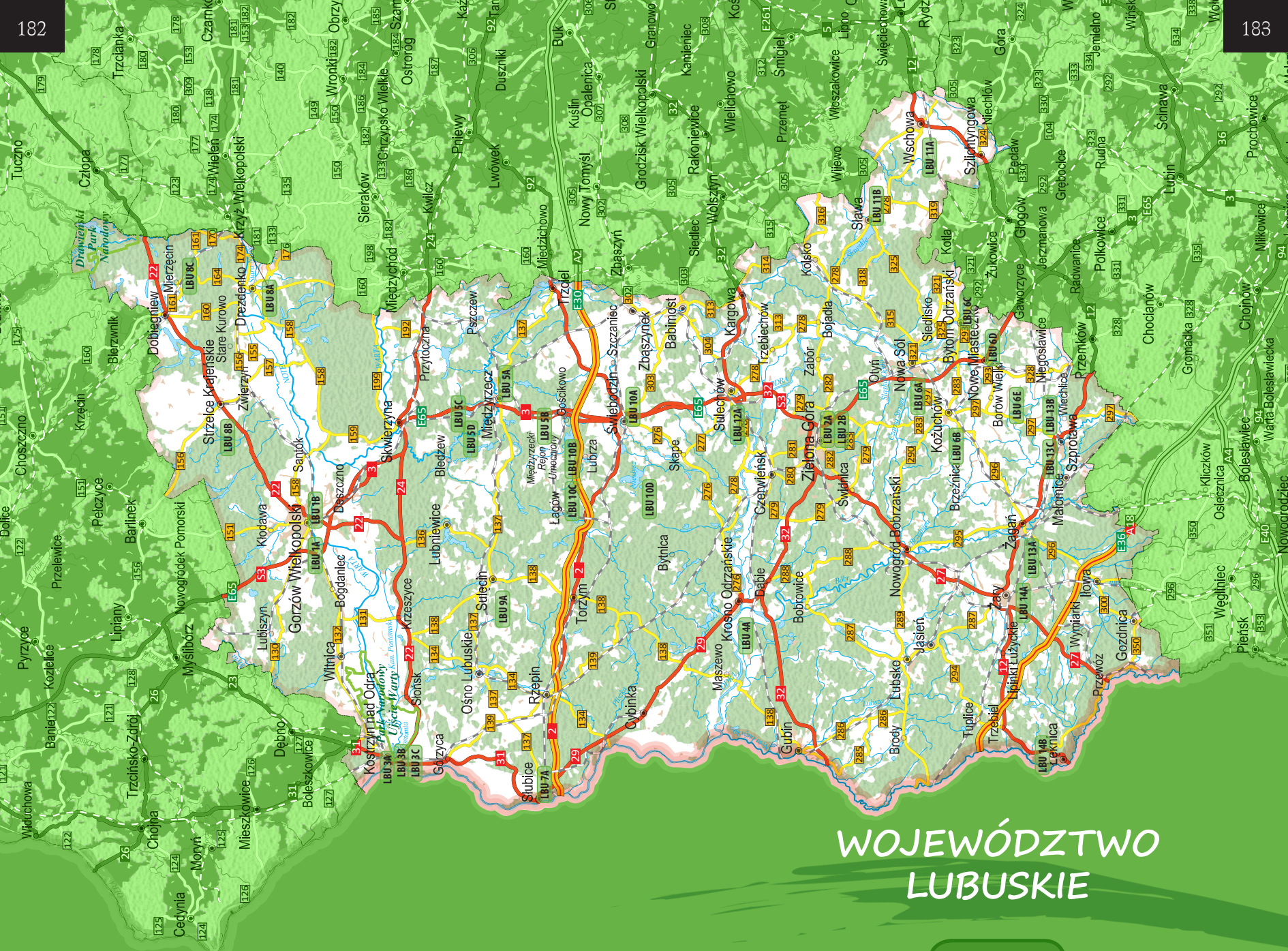
PKR

Podkarpackie
str. 404-445

MŁP

Małopolskie
str. 254-303

WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE

LBU

WOJEWÓDZTWO

LUBUSKIE

Województwo lubuskie leży w zachodniej części Polski i graniczy z Niemcami na rzece Odrze i Nysie Łużyckiej. Do najważniejszych miast w woj. lubuskim można zaliczyć ponad stutysięczną Zieloną Górę i Gorzów Wielkopolski oraz miasta takie jak: Nowa Sól, Żagań, Żary, Świebodzin, Słubice czy Krosno Odrzańskie. Warte odwiedzenia są miasta historyczne: Sulęcín, Sulechów, Międzyrzecz, Kostrzyn nad Odrą, Kozuchów czy Bytom Odrzański. Siedzibą wojewody jest Gorzów Wielkopolski, a władz samorządu województwa – Zielona Góra.

Charakterystyczny dla krajobrazu województwa jest układ naprzemianległych obniżení pradolin i pasów wysoczyznowych wytworzony w wyniku ostatniego zlodowacenia. Na północy Kotlina Gorzowska graniczy z Równiną Gorzowską, Pojezierzem Dobiegniewskim, Równiną Drawską, Pojezierzem Wałeckim, od południa z Pojezierzami: Łagowskim i Poznańskim, od wschodu z Pojezierzem Chodzieńskim, a na zachodzie łączy się z Kotliną Freienwaldzką.

W skład województwa lubuskiego wchodzi ziemię o różnej przynależności geograficzno-historycznej. Są to tereny Śląska, Brandenburgii (marchii), Wielkopolski, Dolnych Łużyc, Marchii Granicznej. Sama Ziemia Lubuska nosi swą nazwę od grodu Lubusza, położonego na lewym brzegu Odry, niedaleko ujścia Warty do Odry. Tu zbiegały się w przeszłości granice kilku historycznych regionów, a ich przynależność państwowa zmieniała się wielokrotnie. W tym też miejscu najwcześniej ścierały się żywioły słowiańskie z germańskimi.

Ok. 967 r. Ziemia Lubuska znalazła się w granicach nowego państwa – Polski. To niedaleko Szprotawy w 1000 r. spotkał się Bolesław Chrobry z cesarzem Ottonem III przed zjazdem gnieźnieńskim. W XII i XIII w. Ziemia Lubuska znajdowała się pod władzą książąt śląskich. Jednak śmierć wrocławskiego księcia Henryka Pobożnego na polach Legnicy spowodowała przejście regionu pod panowanie Brandenburgii. Woj-

na trzydziestoletnia (1618-1648 r.) zrujnowała miasta woj. lubuskiego. Nastąpiło wyludnienie miast i wsi. Rozwój Lubuskiego nastąpił dopiero po wojnach śląskich i włączeniu tych ziem do Prus przez Fryderyka II w 1741 r. Druga wojna światowa zmieniła przynależność państwową opisywanych terenów. Zniszczone zostały wskutek walk i grabieży (dokonywanych przez sowietów) miasta: Gubin, Kostrzyn, Słubice, Gorzów Wielkopolski. Nowi osadnicy z centralnej Polski oraz repatrianci z za Buga rozpoczęli zasiedlanie i odbudowę Ziemi Lubuskiej.

Ze względu na interesującą przyrodę terenów Ziemi Lubuskiej jest to region będący zapleczem turystyczno-wypoczynkowym. Blisko połowa ogólnej powierzchni (48%) to obszary leśne o różnicowanej rzeźbie. Okazję do obserwacji dzikiej przyrody natrafimy w okolicach Kostrzyna, gdzie w rozlewisku Warty umiejscowiony jest rezerwat ptactwa wodnego i Park Narodowy Ujście Warty. Fauna Ziemi Lubuskiej to kormorany, bobry, jelenie, łosie, dziki, lisy, zające, daniela, sarny, bażanty, kuropatwy, cietrzewie, głuszce i wilki.

Swoistym fenomenem przyrodniczym w tym rejonie jest rezerwat faunistyczny „Nietoperek” w podziemiach Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego. Jest to jedno z największych w Europie zimowisk nietoperzy. Liczne jeziora (J. Łagowskie, J. Niestysz, J. Głębokie) przyciągają wędkarzy, sympatyków nurkowania, miłośników spacerów leśnych. Liczne wydarzenia takie jak: Winobranie w Zielonej Górze, Dni Gorzowa nad Wartą, Międzynarodowe Spotkania Zespołów Cygańskich „Romane Dyvesa”, Reggae nad Wartą czy Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Jana Sebastiana Bacha i Gorzów Jazz Celebrations przyciągają turystów.

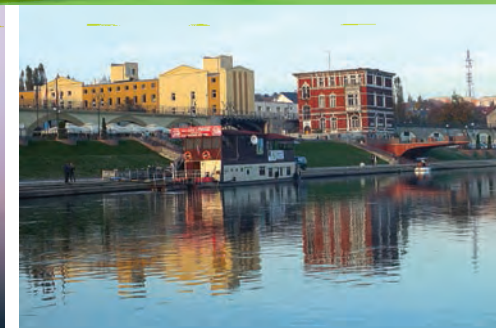
Lubuski Szlak Wina i Miodu to obecnie przeszło pięćdziesiąt miejsc, gdzie można zobaczyć teraźniejszość i historię lubuskiego winiarstwa i pszczelarstwa. Niejednokrotnie zlokalizowane w pięknych pałacach łączą historię ze smakiem. Zapraszamy!

MIASTO

GORZÓW WIELKOPOLSKI

Gorzów Wielkopolski położony jest nad Wartą na skraju Kotliny Gorzowskiej, łączącej na Równinie Gorzowskiej, u ujścia Kłodawki.

Miasto leży 53 km od granicy z Niemcami i około 135 km od Berlina. Miasto historycznie stanowi tereny Brandenburgii. Wcześniej tereny, gdzie położony jest Gorzów, należały do Ziemi Lubuskiej. Po podbiciu Lubuszan przez Polan tereny te zostały włączone do Wielkopolski.

Postępujący proces rozbitcia dzielnicowego piastowskiego państwa polskiego doprowadził do utraty tych terenów na rzecz Brandenburgii. W 1249 r. Ziemia Lubuska znalazła się w rękach brandenburskich poprzez zastaw, jaki książę legnicki Bolesław Rogatka uczynił wobec arcybiskupów Magdeburga. Z założeniem miasta zbiegła się budowa okazałej gotyckiej fary (kościół parafialny, od 1537 r. luterański), dziś rzymskokatolickiej katedry pw. Wniebowzięcia NMP.

W 1319 r. miasto przeszło wraz z Nową Marchią pod panowanie Wittelsbachów. W 1329 r. podpisano w mieście traktat pokojowy między Polską i Brandenburgią. Po 1373 r. miasto przeszło pod kontrolę rodu Luksemburczyków, którzy w 1402 r., mimo prowadzonych w tej sprawie negocjacji z Władysławem Jagiełłą, sprzedali miasto wraz z Nową Marchią Zakonowi Krzyżackiemu. W 1433 r. miasto odparło oblężenie husytów. W 1454 r. Zakon Krzyżacki sprzedał Nową Marchię Fryderykowi II Hohenzollernowi.

Do 1945 r. miasto związane było z niemiecką Brandenburgią, a po II wojnie światowej znalazło się w granicach Polski.

Podczas II wojny światowej garnizon Wehrmachtu, wycofując się do Kostrzyna nad Odrą, wysadził oba mosty, a oddziały Armii Czerwonej spaliły Stare Miasto. W marcu 1945 r. miasto przyjęło nazwę Gorzów nad Wartą, a później dodano przymiotnik Wielkopolski. W 2007 r. miasto obchodziło jubileusz 750-lecia lokacji.

GORZÓW WIELKOPOLSKI PRZYSTAŃ

LBU 1A ok. 2 km *

Trasa spacerowa:

Katedra (parkingi) – Chrobrego – Pocztowa – Park Wiosny Ludów (polecamy spacer wokół stawu) – Wybickiego (przechodzimy nad Kłodawką) – Jagiełły – Hawelańska – Stary Rynek – Obotrycka – Herberta – Dzieci Wrzesińskich – Zabytkowa – Wetniani Rynek – Chrobrego – Katedra

Warto zobaczyć:

- historyczny układ urbanistyczny Nowego Miasta z 1876-XX w.,
- kościół katedralny pw. Wniebowzięcia NMP z XIV w.,
- kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP z 1895 r., ul. Mieszka I,
- kościół pw. Świętego Krzyża z 1855 r., ul. Warszawska,
- kościół pw. Chrystusa Króla z 1930 r., ul. Grobla,
- kościół ewangelicki „Zgody” z lat 1696-1704, obecnie rzym.-kat. pw. św. Stanisława,
- kościół pw. NMP Królowej Polski z 1828 r., ul. Poznańska 82 (Karmin),
- kościół pw. MB Różańcowej, z 1828 r., ul. Strażacka 97 (Siedlice),
- klasztor Oblatów, ul. Bracka 7,
- aleję lipową z XIX w., ul. Walczaka,
- mury obronne z XV w.,
- gmach teatru im. J. Osterwy, z pocz. XX w., ul. Teatralna 9,
- ratusz, obecnie biura, ul. Obotrycka 16,
- wille, kamienice i domy z XVIII/XIX w. i pocz. XX w.,
- zespół poczty i telegrafu z 1890 r., ul. Pocztowa 15-19/ul. Strzelecka 25,
- estakadę kolejową, wzdłuż rz. Warty, betonowo-stalowa, z lat 1905-14,
- spichlerz, ul. Fabryczna 1, szachulcowy z XVIII w.,
- Muzeum Lubuskie im. Jana Dekerta,
- Bulwar Nadwarciański (ul. Nadbrzeżna).
- budynek „Titanic” (ul. Chrobrego/ Mostowa).

Informacja:

Informacja Turystyczna w Gorzowie Wlkp. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta, ul. Sikorskiego 107, 66-400 Gorzów Wlkp., tel. 95 727 80 44, www.wypoczynek.gorzow.pl, www.gorzow.pl

GORZÓW WIELKOPOLSKI SZLAKIEM PARKÓW I FONTANN

ok. 6 km **

LBU 1B

Trasa spacerowa:

W Gorzowie Wielkopolskim znajduje się dziewięć fontann i dziewięć parków miejskich: fontanna Pauck-scha, fontanna na skwerze Jagiełły, fontanna w parku im. Kopernika, fontanna przy ul. Gwiaździstej, fontanna na placu Grunwaldzkim, fontanna przy Pałacyku Ślubów, fontanna w Parku Wiosny Ludów, fontanna w Parku Górczyńskim

Wydarzenia:

- Dni Gorzowa nad Wartą,
- Międzynarodowe Spotkania Zespołów Cygańskich „Romane Dyvesa”,
- Reggae nad Wartą,
- Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Jana Sebastiana Bacha,
- Gorzów Jazz Celebrations,
- Gorzowskie Spotkania Teatralne,
- Międzynarodowy Festiwal Muzyczny Serenada nad Wartą,
- Międzynarodowe Spotkania Orkiestr Dętych Alte Kameraden.

Spacer polecamy rozpocząć spod katedry przez skwer Jagiełły, pl. Grunwaldzki aż do Parku Górczyńskiego i z powrotem.

Warto zobaczyć:

- fontannę „Motylia” w parku Górczyńskim (ul. Górczyńska/ul. Okulickiego),
- Dzwon Pokoju – pomnik przyjaźni polsko-niemieckiej (plac Grunwaldzki w pobliżu ul. Dąbrowskiego i Jagiellończyka).

Informacja:

Urząd Miasta Gorzowa Wielkopolskiego, ul. Sikorskiego 3-4, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. 95 735 55 00, www.gorzow.pl
Punkt IT, ul. Sikorskiego 107 (wejście od ul. Kosynierów Gdyńskich), tel. 95 727 80 44

Zielona Góra

Zielona Góra położona jest w zachodniej Polsce, na zboczu doliny rzeki Odry na przecięciu Wału Zielonogórskiego, usytuowana na siedmiu wzgórzach pomiędzy Odrą a Bobrem. Zielona Góra to największe miasto woj. lubuskiego, siedziba organów samorządu województwa, marszałka i zarządu województwa lubuskiego oraz Sejmiku Województwa Lubuskiego. Jest także siedzibą starosty powiatu zielonogórskiego i stolicą diecezji zielonogórsko-gorzowskiej. Razem z Sulechowem i Nową Solą tworzy tzw. Lubuskie Trójmiasto.

Nazwa miasta po łacinie brzmiała Thalloris, Prasia Elysiorum, w języku niemieckim Grünberg in Schlesien, a po polsku Zielona Góra. Miasto zostało założone przez przybyszów z Flandrii i Niemiec. Zielona Góra prawa miejskie otrzymała prawdopodobnie w 1323 r. Pierwszą znaną mapą, na której pojawia się nazwa Grünberg, jest mapa Śląska autorstwa Martina Helwiga z 1561 r.

Miasto przez niemal całą swoją historię związane było z Dolnym Śląskiem, a konkretniej Księstwem Głogowskim. Od XIII w. zaczyna się proces depolonizacji. Wraz z całym Dolnym Śląskiem przechodzi

najpierw w ręce czeskie, a potem niemieckie. W XVI i XVII w. Zielona Góra była silnym ośrodkiem ruchu kalwińskiego. Z miasta wywodzili się teolog Abraham Scultetus i matematyk Bartłomiej Pitiscus.

W latach 1815-1945 miasto było częścią rejencji legnickiej wchodzącej w skład pruskiej prowincji Śląsk ze stolicą we Wrocławiu. W okresie II wojny światowej w mieście znajdowała się filia obozu koncentracyjnego Groß-Rosen.

II wojna światowa nie spowodowała zniszczeń (do nacierającej Armii Czerwonej wyszedł ówczesny proboszcz, ks. Georg Gottwald i poinformował, że miasto nie zamierza się bronić). Po wojnie miasto rozpoczęło intensywny rozwój gospodarczy i kulturalny. Patronem Zielonej Góry został św. Urban I (papież i męczennik), który w tradycji chrześcijańskiej uznawany jest za patrona winiarzy, ogrodników, winnej latorośli oraz dobrych urodzajów.

Dziś Zielona Góra to miasto na wskroś nowoczesne z ogromnym potencjałem gospodarczym i turystycznym. Jest chętnie odwiedzana ze względu na tradycje kulinarne, winiarskie i liczne zabytki historii.

WINNY GRÓD, MIASTO BACHUSA

LBU 2A ok. 2 km *

Trasa spacerowa:

Palmiarnia (parking) – Winny Park – ul. Podgórna – pl. J. Piłsudskiego – ul. Bankowa – al. Niepodległości – ul. S. Żeromskiego – ul. A. Mickiewicza – ul. Mariacka – Stary Rynek – ul. Krawiecka – Wieża Łazienna – ul. Masarska – ul. Kościelna – ul. Ciesielska – ul. Kupiecka – ul. Wrocławska – Palmiarnia (parking)

Warto zobaczyć:

- późnogotycką konkatedrę pw. św. Jadwigi z XIII w.,
- najstarszy zabytek architektoniczny w mieście,
- szachulcowy, poewangelicki kościół pw. MB Częstochowskiej z lat 1743-1777,
- kościół pw. Najświętszego Zbawiciela z lat 1915-1917,
- ewangelicki kościół Jezusowy z lat 1909-1911,
- kaplicę pw. MB Królowej Polski,
- kościół pw. Najświętszej Marii Panny zwany kaplicą na Winnicy z XIV w.,
- fragmenty murów obronnych z XIV w.,
- Wieżę Łazienną (Głodową) z XV w.,
- ratusz w swej głównej części z wieżą z XV w.,
- liczne domy z XVIII/XIX i pocz. XX w.,
- zespół produkcyjno-gospodarczy dawnej winiarni z XIX/XX w.,
- zespół dawnych tkalni z XIX w.,
- zespół fabryk włókienniczych,
- budynki wytwórni win,
- palmiarnię powstałą w 1956 r.,
- rzeźbę Josefa Thoraka „Konik i chłopiec” z 1936 r.,
- liczne rzeźby Bachusa rozsiane po mieście.

Informacja:

Polsko-Niemieckie Centrum Promocji i Informacji Turystycznej, Stary Rynek 1, 65-067 Zielona Góra, tel. 68 323 22 22, turystyka@zielona-gora.pl, www.cit.zielona-gora.pl

Wydarzenia:

- Winobranie,
- Międzynarodowe Spotkania Muzyczne „Wschód – Zachód”,
- Festiwal im. Anny German „Tańczące Eurydyki”,
- Międzynarodowy Festiwal Folkloru,
- Zielonogórska Noc Kabaretowa,
- Międzynarodowy Festiwal Rockowy „Rock Nocą”,
- Festiwal Jazzowy Róża Jazz Festiwal,
- Bachanalia Fantastyczne – Festiwal Fantastyki.

W PALMIARNI NA WINNYM WZGÓRZU

ok. 0,7 km ** **LBU 2B**

Trasa spacerowa:

Do Palmiarni Zielonogórskiej warto pojechać z parkingu (ul. Piaskowa lub górny parking ul. G. Zaru-giewicza). Palmiarnia jest dostępna dzięki windzie na wszystkich poziomach. Warto przep spacerować się także pośród winnic i przez park.

Palmiarnia Zielonogórska położona jest w centrum Zielonej Góry na szczycie Winnego Wzgórza. Otoczona jest Parkiem Winnym porośniętym winoroślami. Składa się z oszklonego pawilonu oraz domku winiarza. W palmiarni rosną rośliny egzotyczne (ponad 200 gatunków). Unikatem jest znajdująca się w jej wnętrzu palma daktylowa.

Informacja:

Polsko-Niemieckie CPIT, Filia w Palmiarni, ul. Wrocławska 12A, 65-427 Zielona Góra, tel. 780 576 841, www.cit.zielona-gora.pl

W MUZEUM ETNOGRAFICZNYM Z SIEDZIBĄ W OCHLI

ok. 2 km ** **LBU 2C**

Na obszarze 13 ha zgromadzono i objęto ochroną ponad 60 zabytkowych obiektów architektury wiejskiej (wśród nich dwa unikatowe: wieża winiarska z XVIII w. z Budachowa i najstarszy w Polsce drewniany obiekt mieszkalny z Potrzebowa datowany na 1675 r.). Prezentowane tu są różne typy architektury ludowej czterech sąsiadujących ze sobą regionów etnograficznych: zachodniej Wielkopolski, Dolnego Śląska, Wschodnich Łużyc, obszaru środkowo – lubuskiego oraz historycznej Bukowiny.

Informacja:

Muzeum Etnograficzne w Zielonej Górze z siedzibą w Ochli 66-006 Zielona Góra, Ochla – Muzealna 5, tel. 68 321 15 91, www.muzeumochla.pl

WINOBRANIE

wydarzenie cykliczne

ok. 2 km * **LBU 2D**

„Winobranie” jest czołową imprezą miasta znaną w kraju jak i za granicą. Wrześniowe święto związane jest z uwieńczeniem prac przy zbiorach w winnicach. Co roku zaczyna się uroczystym przekazaniem kluczy do miasta bogowi wina i rozkoszy Bachusowi. Towarzyszy mu orszak hałaśliwych lecz urodzliwych Bachantek i nadużywający wina satyr.

KOSTRZYN NAD ODRĄ – NIEZAPOMNIANA PRZYRODA

LBU 3A ok. 2 km *

Trasa spacerowa: Centrum Handlowe i BP przy ul. Spichlerzowej – park – ul. J. Kostrzyzna – ul. Królewska – Zaułek Kominiarski – Pruski Fort – ul. Tkacka (ruiny Zamku Krzyżackiego, kostrzyńska starówka w trwałej ruinie, rzeka Odra, granica z Niemcami) – pl. Zamkowy – ul. Gimnazjalna – ul. Berlińska (parking). Stąd warto udać się do centrum i rozpocząć zwiedzanie przy rondzie Unii Europejskiej (parking przy Lidlu) – park miejski przy ul. Sikorskiego i Gorzowskiej

Kostrzyn nad Odrą leży u ujścia Warty do Odry, w zachodniej części Kotliny Gorzowskiej, na granicy z Niemcami. W granicach miasta znajdują się tereny położone nad rzeką Odrą, Wartą oraz Postomią. Od północy miasto graniczy z gminami Boleszkowice i Dębno, od południa z gminami Górzycza i Słońsk, od zachodu z niemieckim powiatem Märkisch – Oderland.

Warto zobaczyć:

- fortyfikację Twierdzy Kostrzyn, ziemno-murowaną, budowaną w latach 1537-1568, Brama Berlińska (pełni funkcję Centrum Informacji Turystycznej), Brama Chyżańska, dwa raveliny, trzy bastiony, fosy wewnętrzne oraz ruiny budynków, dobrze zachował się też układy ulic i fundamenty budynków,
- zamek w ruinie z połowy XVI w.,
- ruiny Kościoła Mariackiego z 1396 r. na starym mieście,
- dwa spichlerze zbożowe z około 1930 r., ul. Prosta,
- dworzec kolejowy.

Wydarzenia:
– Dni Twierdzy,
– Przystanek Woodstock.

Informacja:

Urząd Miasta ul. Graniczna 2,
66-470 Kostrzyn nad Odrą, tel. 95 727 81 24, www.kostrzyn.pl

PRYZSTANEK WOODSTOCK – FESTIVAL POLAND

ok. 1 km * **LBU 3B**

Przystanek Woodstock to ogromny letni festiwal muzyczny organizowany na przełomie lipca i sierpnia w Polsce w Kostrzynie nad Odrą. Artyści występują w jego czasie na czterech scenach: Dużej, Małej, Viva Kultura i scenie ASP. Organizatorem festiwalu jest Fundacja Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, która tym letnim koncertem chce podziękować wszystkim wolontariuszom i ludziom wspierającym jej styczniowe, finałowe działania. Pierwszy festiwal odbył się w 1995 r. w Czymanowie nad jeziorem Żarnowieckim. Na każdym Przystanku Woodstock występuje kilkadziesiąt zespołów z Polski i świata.

Informacja:

www.woodstockfestival.pl

PARK NARODOWY „UJŚCIE WARTY” – W STRONĘ DZIKIEJ PRZYRODY

ok. 5 km ** **LBU 3C**

Park Narodowy „Ujście Warty” utworzony w 2001 r. na powierzchni 8037,59 ha. Głównym przedmiotem ochrony jest fauna ptaków. Park przecinają dwa ciek: Postomia oraz Warta dzieląca teren parku na część południową i północną.

Trasa przyrodnicza „Ptasim szlakiem” prowadzi przez jedno z najbardziej atrakcyjnych w parku terenów lęgowych ptaków. Na trasie umieszczono tablice informacyjne, wiatę z ławkami oraz czatownię obserwacyjną. W Słońsku dojeżdżamy do ronda, a dalej kierujemy się zgodnie z drogowskazami. Dojeżdżamy do tzw. „betonki”, gdzie znajduje się początek ścieżki.

Informacja:

Park Narodowy „Ujście Warty”, Chyrzno 1, 69-113 Górzycza, tel. 95 752 40 27,
www.pnujsciewarty.gov.pl

KROSNO ODRZAŃSKIE – NA PIASTOWSKIM SZLAKU

LBU 4A ok. 2 km *

Trasa spacerowa: Ulica Ariańska (parking, kościół św. Jadwigi Śląskiej) – ul. Pocztowa – ul. Szkolna – Centrum Zamek – ul. Słoneczna (bulwar nad Odrą, pomosty, marina, przystań statków) – most na Odrze – ul. Wojsk Ochrony Pogranicza (kościół Nowopolski, Urzędu Miasta) – ul. Wojsk Ochrony Pogranicza – ul. Kościelna (kościół św. Andrzeja Apostoła) – ul. K. Świerczewskiego nad Odrę – most (cypel Starej Odry, hotel Odra) – ul. 22 lipca – ul. Ariańska

Krosno Odrzańskie położone jest w Dolinie Środkowej Odry, nad Odrą u ujścia Bobru.

Warto zobaczyć:

- kościół filialny pw. św. Andrzeja Apostoła,
- poewangelicki kościół pw. św. Jadwigi Śląskiej – Fara Maryjna z XVIII w.,
- budynek poklasztorny z XVIII w., ul. Szkolna 4,
- zamek piastowski w ruinie z XIII w. z czasów Henryka Brodatego,
- przyziemie spichrza zamkowego z lat 1642-1650,
- mury obronne – miejskie,
- domy z XVIII/XIX w.

Wydarzenia:

- Lubuskie Zaduszki Jazzowe,
- Turniej Rycerski o Pierścień Księżnej Jadwigi Śląskiej.

Informacja:

Urząd Miasta w Krośnie Odrzańskim, ul. Parkowa 1, 66-600 Krosno Odrzańskie, tel. 68 410 97 00, www.krosnoodrzańskie.pl
Punkt IT, Zamek Piastowski, ul. Szkolna 1, 66-600 Krosno Odrzańskie, tel. 68 383 89 94, www.cak-zamek.pl

MIĘDZYRZECZ – OD ZAMKU KRÓLEWSKIEGO DO STAREGO MIASTA

ok. 1,8 km * **LBU 5A**

Trasa spacerowa:

Rynek (parking, ratusz) – ul. 30 Stycznia – ul. Podzamecze (brama, oficyna dworska i Muzeum Regionalne, zamek królewski) – ul. 30 Stycznia – ul. Księża Skargi (dawna synagoga – fragment Aron ha - Kodesz) – ul. S. Staszica (rzeka Obra (ogródek jordanowski, pomnik 1000-lecia chrztu Polski) – ul. S. Staszica – ul. Ogródowa (kościół św. Wojciecha) – rynek (parking)

Miasto rozbudowało się w kotlinowatym rozszerzeniu doliny Odry, w miejscu ujścia do niej Paklicy. Położone jest w północnej części Bruzdy Zbąszyńskiej na Pojezierzu Lubuskim.

Warto zobaczyć:

- zamek królewski z parkiem i muzeum z XIV-XIX w.,
- ratusz,
- kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela XIV-XV w.,
- kościół parafialny pw. św. Wojciecha z 1834 r.,
- kościół luterański z XIX w. (obecnie cerkiew Świętych Cyryla i Metodego),
- synagogę z XIX w.,
- kaplicę grobową z 1730 r.,
- Aleję Lipową z XIX w., przy ul. Waszkiewicza.

Wydarzenia:

- Dni Międzyrzecza,
- Ogólnopolski Turniej Tańca Towarzyskiego o Puchar Burmistrza Międzyrzecza,
- Święto Odry i Paklicy.

Informacja:

Urząd Miejski w Międzyrzeczu ul. Rynek 1, 66-300 Międzyrzecz, tel. 95 742 69 30

MRU – ŚWIAT MILITARIÓW I FORTYFIKACJI

Wydarzenia:

- Złoty Pojazdów Militarnych.

ok. 0,4 km * **LBU 5B**

Międzyrzeczki Rejon Umocniony to potężny system poniemieckich fortyfikacji, powstały w latach 1934-1944 na pograniczu niemiecko-polskim. MRU położony w łuku Odry i Warty o długości ok. 100 km to jedno z największych podziemi fortyfikacyjnych świat. Podziemia odcinka centralnego MRU są obecnie rezerwatem nietoperzy, w którym zimuje ich ponad 30 tys. Łączną długość podziemnych korytarzy szacuje się na około 32-35 km. Udostępnione są różne warianty trasy: długi liczący 3 km i krótki o długości 1,5 km, a także warianty na życzenie i liczne trasy naziemne. Ponadto w Pniewie znajduje się skansen sprzętu wojskowego, sala wystawowa, w której zgromadzono liczne eksponaty związane z historią i przyrodą MRU.

Informacja:

Międzyrzeczki Rejon Umocniony, Muzeum Fortyfikacji i Nietoperzy, Pniewo 1, 66-300 Międzyrzecz, tel. 95 741 99 99, tel. 509 868 965, www.bunkry.nazwa.pl

Z MIĘDZYRZECZA NAD JEZIORO GŁĘBOKIE

LBU 5C ok. 12 km **

Spacer z Międzyrzecza nad Jezioro Głębokie warto rozpocząć przy ratuszu (parking). Udajemy się sprzed ratusza w prawo, w ul. 30 Stycznia. Dalej przez skwer i skręcamy w lewo w ul. Waszkiewicza. Po ok. 150 m mamy most na rzece Obra. Za mostem poruszamy się prosto starą drogą nr 3, równoległą do S3. Trasa ta ma ok. 6 km w jedną stronę i biegnie malowniczo pośród lasów i wzgórz morenowych. Cała droga doskonale przygotowana dla w-sker-sów i handbików. Nad jeziorem znajduje się ośrodek wypoczynkowy z pensjonatem i pełną infrastrukturą przygotowaną dla osób niepełnosprawnych (pokoje, toalety, restauracja z podjazdami). Do Międzyrzecza wracamy tą samą drogą.

Informacja:

Urząd Miejski w Międzyrzeczu, ul. Rynek 1, 66-300 Międzyrzecz, tel. 95 742 69 30, Pensjonat pod Strzechą, tel. 601 576 593, www.hotelduet.com

NURKOWANIE W JEZIORZE GŁĘBOKIE

LBU 5D nurkowanie ***

Jeziorno położone jest ok. 5 km na północ od Międzyrzecza, na terenie Pojezierza Lubuskiego. Leży na terenie zlewni rzeki Obry i nie posiada odpływu. Brzegi jeziora porastają lasy iglaste. Północne i południowe są podmokłe i bagniste. Na wyższym, wschodnim brzegu przy drodze nr 3 znajduje się duży kompleks wypoczynkowy.

Jeziorno ma I stopień czystości a widoczność jest nawet powyżej 10 m. Polecamy dla osób niepełnosprawnych udział w przygodzie pt. Nurkowanie w jeziorze. Organizuje to na miejscu nad jeziorem zespół instruktorów i specjalistów. Nurkowania są dostępne także dla osób na wózkach.

Informacja:

Ośrodek Szkoleniowy Centrum Nurkowe-Działalności Wodnej i Ekstremalnej EXTREME-DIVE Jacek Michno, ul. Świerczewskiego 18, 69-210 Lubniewice, tel. 693 353 262 Jacek, 663 327 362 Szymon

Ścielna (kościół pw. Michała Archanioła) – ul. Kuśnierska – ul. Parafialna

Nowa Sól położona jest w południowej części województwa lubuskiego, na lewym brzegu Odry na obszarze zachodniej części Wzgórz Dalkowskich (Pradolina Barucko-Głogowska).

Warto zobaczyć:

- zespół urbanistyczno-architektoniczny – browar z 1916 r., ul. Wrocławska 21, z XIX-XX w., liczne domy i kamienice,
- kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła z 1596 r.,
- kościół filialny pw. św. Barbary z 1910 r.,
- dom modlitwy braci morawskich z 1747 r.,
- sąd, obecnie rejonowy, ul. Piłsudskiego 24, z XIX/XX w.,
- pałacyk z przełomu XIX i XX w.,
- zespół gazowni z połowy XIX w., ul. 9 Maja 9,
- zespół fabryczny „Stara Huta”, obecnie Zakłady Metalurgiczne „Dozamet”,
- most podnoszony nad kanałem portowym z 1927 r., al. Wolności
- ratusz,
- cmentarz żydowski,
- kościół pw. św. Antoniego,
- Muzeum Miejskie.

Wydarzenia:

- Regaty Smoczycch Łodzi,
- Święto Solan,
- Odra Adventure.

Informacja:

Urząd Miejski, ul. Piłsudskiego 12, 67-100 Nowa Sól, tel. 68 459 03 00, www.nowasol.pl

NOWA SÓL – MIASTO NA FALI!

ok. 2,5 km * **LBU 6A**

Trasa spacerowa:

Ul. Parafialna (parking) – kościół św. Antoniego – ul. J. Piłsudskiego – pl. Wolności – ul. S. Moniuszki (w prawo most podnoszony) – ul. Portowa – ul. Korzeniowskiego (wzgórze koncertowe i przystań dla statków, naprzeciwko wypożyczalnia kajaków na wyspie) – ul. Arciszewskiego – ul. Ko-

KOŻUCHÓW – MIASTO ZABYTKÓW I HISTORII

LBU 6B ok. 1,2 km *

Trasa spacerowa: Ulica Zielonogórska (parkingi, zamek) – Baszta Bramy Krośnieńskiej – ul. Spacerowa (mury obronne) – ul. 1 Maja – rynek – ul. Spacerowa (fosa) – ul. Chopina – ul. Szprotawska – pl. Jedności Robotniczej – ul. Legnica – rynek – ul. Klasztorna (zamek, parking)

Kożuchów położony jest w południowej części województwa lubuskiego w powiecie nowosolskim. Historycznie przynależy do Dolnego Śląska.

Wydarzenia:

– Turniej Rycerski.

Warto zobaczyć:

- zespół urbanistyczno-krajobrazowy miasta z XIII-XIX w.,
- kościół parafialny pw. Oczyszczenia NMP,
- kościół szpitalny pw. Świętego Ducha z XIV w.,
- park miejski z końca XIX w.,
- zamek z XIII-XIV w., ob. siedziba Kożuchowskiego Centrum Kultury „Zamek”,
- mury obronne z XIII i XIV w. fosą,
- Basztę Krośnieńską,
- ratusz miejski,
- wieżę kościoła ewangelickiego z lat 1709-10, dawnego kościoła Łaski na Śląsku
- figurę maryjną z 1736 r. na moście żagańskim,
- figurę świętego Jana Nepomucena z 1715 r., w pobliżu Baszty Krośnieńskiej.

Informacja:

Urząd Miejski w Kożuchowie, 67-120 Kożuchów, Rynek 1a, tel. 68 355 59 40 do 68, www.kozuchow.pl

BYTOM ODRZAŃSKI – WIZYTÓWKA ZIEMI LUBUSKIEJ

ok. 1,2 km * **LBU 6C**

Trasa spacerowa: Rynek (parking, ratusz) – ul. Dworcową – ul. Kolbego (kościół św. Hieronima) – ul. Kolbego – ul. Kościelna (Zespół Szkół w Bytomiu) – ul. Głogowska – ul. Spacerowa (promenada portowa, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, planty) – ul. Spacerowa – ul. Wodna (taras widokowy po zburzonym moście) – ul. Wodna – ul. B. Krzywoustego – rynek

Wodnej, planty) – ul. Spacerowa – ul. Wodna (taras widokowy po zburzonym moście) – ul. Wodna – ul. B. Krzywoustego – rynek

Warto zobaczyć:

- układ urbanistyczny miasta z połowy XIII w.,
- gotycki kościół parafialny pw. świętego Hieronima z XIV-XVII w., (pięć krzyży pokutnych wmurowanych w wieżę kościoła),
- kościół poewangelicki z XVIII w., z drewnianymi emporami,
- remizę straży pożarnej z 1764 r., pl. Szpitalny,
- późnorennesansowy ratusz z XVII w.,
- domy mieszczkańskie z XVIII i XIX w. przy ul. Głogowskiej,
- zespół architektoniczny zabytkowej starówki, późnorennesansowe, barokowe, klasycystyczne i eklektyczne kamieniczki wokół rynku,
- hotel „Pod Złotym Lwem” z 1711 r., Rynek 15/16,
- fontannę kolumnową z końca XIX w.,
- port, marinę nad Odrą.

Wydarzenia:

- Festiwal Twórczości Muzycznej Niewidomych,
- Biesiada Zespołów Ludowych,
- Flis Odrzański.

Informacja:

Urząd Miasta, Rynek 1, 67-115 Bytom Odrzański, tel. 68 388 40 22, www.bytomodrzański.pl

NOWE MIASTECZKO

LBU 6D ok. 1 km *

Trasa spacerowa: Rynek (parking, ratusza) – ul. Głogowska – ul. Długa (kościół św. Marii Magdaleny) – ul. Ogrodowa – ul. Długa – ul. Wąska (skwer z taweczkami) – ul. Zamkowa – ul. Wojska Polskiego – ul. Kościelna (kościół pw. Opatrzności Bożej) – rynek

Warto zobaczyć:

- zespół urbanistyczno-architektoniczny,
- kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny z XIV w., XV/XVI w.,
- klasycystyczny poewangelicki kościół pw. Opatrzności Bożej z lat 1784-1785,
- renesansowy ratusz z XVII w.,
- domy w Ryнку z XVIII w.,

Informacja:

Urząd Miejski Nowe Miasteczko, ul. Rynek 2, 67-124 Nowe Miasteczko, tel. 68 388 81 54, www.nowemiasteczko.pl

W WINNICY SAINT VINCENT

LBU 6E ok. 1 km *

Winiarnia Położona jest we wsi Borów Wielki koło Nowego Miasteczka. Winnicę założono wiosną 2009 r., aby kontynuować tradycje winiarskie Zielonej Góry i regionu. Plantacja zajmuje 6,5 ha i nosi imię patrona winiarzy francuskich świętego Wincenta – **Saint Vincent**. Do upraw w winnicy wybrano najlepsze odmiany winogron, aby otrzymać wina aromatyczne o przyjemnym bukacie, którym odpowiadają warunki klimatyczno-glebowe regionu lubuskiego. W winnicy uprawia się Riesling, Pinot Gris, Gewürztraminer, Muscat Ottonel, Pinot Noir, Regent, Rondo.

Winnica prowadzona jest z uwzględnieniem reguł sztuki winiarskiej: zbiór wykonywany ręcznie, grona przewożone w skrzynkach, a wszystko po to, aby do winiarni dostarczyć owoce całe i nieutlenione.

Winifikację prowadzi się pod nadzorem specjalistów – kontrola temperatury fermentacji pozwala zachować w winie wszystkie jego aromaty. Priorytetem winnicy Saint Vincent jest produkcja wysokiej jakości win, którymi można się delektować. Winnica Saint Vincent jest członkiem Lubuskiego Szlaku Wina i Miodu.

Informacja:

Winnica Saint Vincent Agronomik Polska sp. z o.o, Borów Wielki 57 E, 67-124 Nowe Miasteczko, tel. 68 388 89 40, www.winnicasaintvincent.pl

SŁUBICE – OD POMNIKA WIKIPEDII DO FRANKFURTU NAD ODRĄ

ok. 2,5 km ** **LBU 7A**

Trasa spacerowa: Rondo przy Uniwersytecie im. A. Mickiewicza – ul. Jedności Robotniczej (parking) – pl. Przyjaźni – pl. Wolności – ul. Paderewskiego – ul. Łokietka – ul. Kilińskiego – ul. Kochanowskiego – ul. Żeromskiego – ul. Daszyńskiego (pomnik Wikipedii) – ul. Jedności Robotniczej – Frankfurt nad Odrą – trasa ok. 2 km – planty nadodrzańskie, kościoły, Lindenstraße

Miasto Słubice położone jest przy granicy z Niemcami nad rzeką Odrą. Leży na terenie Ziemi Lubuskiej między Pradolina Warszawsko-Berlińską a Pradolina Toruńsko-Eberswaldzką, na Pojezierzu Lubuskim.

Warto zobaczyć:

- kościół NMP Królowej Polski z 1775 r.,
- kamienice z XVIII, XIX i pocz. XX w.,
- budynek „Czerwonego Folwarku” z XVIII w.,
- pałacyk przy ul. Mickiewicza 3, wzniesiony ok. 1900 r., (ob. Sąd Rejonowy),
- pałacyk z XIX w. przy ul. 1 Maja 12 (ob. Banku Pekao S.A.),
- galerię „Jedynka” zwaną potocznie „ratuszem”, z końca XVIII w., przy ul. Seełowskiej (dawniej *Gospoda pod Siedmioma Szwabami*, następnie szkoła),
- ruiny wieży Kleista z lat 1891-1892 na Wzgórzach Żydowskich, obecnie Park Rozrywki i Rekreacji,
- park nadodrzański.

Informacja:

Urząd Miejski w Słubicach, ul. Akademicka 1, 69-100 Słubice, tel. 95 737 20 00, www.slubice.pl

DREZDENKO – ZABYTKI I HISTORIA

LBU 8A ok. 2,5-3 km *

Trasa spacerowa: Ul. Kopernika (parking) – ul. Szpitalna (Park Kultur Świata) – ul. Ogrodowa – Stara Noteć (most, kościół Przemienienia Pańskiego, 400-letnia lipa) – pl. Kościelny (Gimnazjum nr 2) – ul. Szkolna – Stary Rynek – ul. Warszawska (stary ratusz, obecnie Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta i Gminy) – pl. Wileński (pomnik 650-lecia nadania Praw Miejskich) – ul. Chrobrego (zespół pałacowo-parkowy, szkoła, muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej) – ul. Zamkowa – ul. J. Słowackiego – most na Starej Noteci – ul. Sienkiewicza – ul. Kopernika przy Parku Kultur Świata

Drezdenko leży na pograniczu Pojezierza Wielkopolskiego i Pomorskiego nad Notecią, 40 km na wschód od Gorzowa Wlkp.

Warto zobaczyć:

- neogotycki kościół pw. Przemienienia Pańskiego z lat 1896-1902, z 78 m wieżą,
- wczesnomodernistyczny kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa z 1914 r.,
- zespół kościoła filialnego,
- późnobarokowy pałac i park z 1766 r., zaadaptowany na szkołę,
- spichlerz szachulcowy z ok. 1640 r., pierwotnie arsenał a od 1985 r. muzeum,
- zabudowę z XVIII-XIX w., głównie eklektyczną, dwa równoległe położone rynki,
- Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej im. Franciszka Grasia,
- Park Kultur Świata.

Wydarzenia:

- Jarmark Kasztelański w Drezdenku.

STRZELCE KRAJEŃSKIE – RYNKU DO BRAMY MŁYŃSKIEJ

ok. 1,5 km * **LBU 8B**

Trasa spacerowa: Rynek (parking, kościół Matki Bożej Różańcowej) – ul. B. Chrobrego (Brama Młyńska) – ul. Cicha (mury obronne) – ul. Forteczna Południowa – ul. Forteczna Zachodnia – ul. Forteczna Północna – ul. B. Chrobrego – rynek

Warto zobaczyć:

- układ urbanistyczny starego miasta,
- kościół parafialny pw. Matki Bożej Różańcowej, mariacki z 1300 r.,
- kamienne mury miejskie, obronne z 36 basztami z XIII w., dł. ok. 1,64 km, grubości 1 m, wysokości do 8 m, mury otaczają teren Starego Miasta o pow. 24 ha,
- Bramę Młyńską – Wschodnią z XIV w.,
- basztę więzienną z XIV w.,
- murowano-szachulcowy spichlerz przy Bramie Wschodniej z 1764 r.,
- kościół parafialny pw. św. Franciszka z Asyżu z 1929 r.,
- neorenesansowy ratusz z lat 1870-1872.

Informacja:

Punkt IT w Strzelcach Krajeńskich, ul. Katedralna 15 (Rynek), 66-500 Strzelce Krajeńskie, tel. 95 763 21 00, www.sok.strzelce.pl
Urząd Miejski w Strzelcach Krajeńskich, Al. Wolności 48, tel. 95 763 11 30, www.strzelce.pl

PAŁAC MIERZĘCIN – W KRAJNIE WINA I MIODU

ok. 1 km * **LBU 8C**

Pałac Mierzęcín Wellness & Wine Resort to elegancki kompleks wypoczynkowy, w którym historia przeplata się z nowoczesnością. Położony w województwie lubuskim, w połowie drogi między Poznaniem a Szczecinem, otoczony jest malowniczymi parkami, lasami i jeziorami, które zachwycają niepowtarzalnym pięknem i pozwalają rozsmakować się w urokach każdej pory roku spędzanej w Mierzęcínie.

Pałac wraz z folwarkiem jest trzecią największą w Polsce winnicą, winiarnią, stadniną koni oraz Grape Spa. W neogotyckim pałacu i odrestaurowanych budynkach dawnego folwarku znajduje się 83 komfortowo wyposażone pokoje. Położenie w otoczeniu lasów i jezior, z dala od miejskiego zgiełku sprawia, że Pałac Mierzęcín Wellness & Wine Resort jest zacisznym azylem dla osób szukających wypoczynku. Entuzjaści aktywnego spędzania czasu z pewnością wybiorą coś z bogatej oferty rekreacyjnej – jazdę konną, basen, fitness, nordic walking, wycieczki rowerowe, spływy kajakowe i spacer po Ogrodzie Japońskim.

Informacja:

Pałac Mierzęcín NOVOL sp. z o.o. Sp. Komandytowa, Mierzęcín 1, 66-520 Dobiegniew, tel. 95 71 31 500, www.palacmierzecin.pl

Informacja:

Urząd Miejski w Drezdenku, ul. Warszawska 1, 66-530 Drezdenko, tel. 95 762 02 02, www.drezdenko.pl

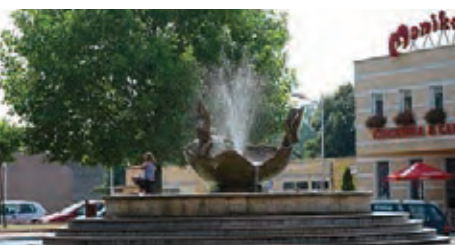

ROWEROWE MIASTO SULECIN POLECA SIĘ TURYSTOM

LBU 9A ok. 1,2 km *

Trasa spacerowa: Plac Czarnieckiego (parking, fontanna) – ul. T. Kościuszki (kościół pw. św. Henryka, Sąd Rejonowy) – ul. T. Kościuszki – ul. S. Batorego – ul. Park Bankowy (kościół św. Mikołaja) – ul. Park Bankowy – ul. Kilińskiego – pl. Czarnieckiego

Miasto leży w dolinie rzeki Warty nad jej dopływem Postomią, w typowym otoczeniu krajobrazu Pojezierza Lubuskiego.

Wydarzenia:

- Polsko-Niemiecki Sulęciński Jarmark Koguci,
- Dni Sulęcína.

Warto zobaczyć:

- mury obronne z XIV w.,
- gotycki kościół filialny pw. św. Mikołaja z XIII/XIV w.,
- dom – siedziba Joannitów,
- kościół parafialny pw. św. Henryka, neogotycki z XIX w.

Informacja:

Urząd Miejski w Sulęcínie (Referat Promocji i Rozwoju Gospodarczego), ul. Lipowa 18, 69-200 Sulęcín, tel. 95 755 36 01, www.sulecin.pl

ŚWIEBODZIN – POD POMNIKIEM CHRYSZTUSA KRÓLA I U CZESŁAWA NIEMENA

ok. 1,3 km * **LBU 10A**

Warto zobaczyć:

- zespół urbanistyczno-krajobrazowy,
- późnogotycki kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła z XV w.,
- zamek joannitów z XVI w., obecnie szpital,
- fragmenty murów obronnych z początku XIV-XVI w. (trzy baszty oraz fosa),
- Basztę Kamienną z początku XIV w.,
- ratusz z XVI w.,
- neogotycki kościół pw. NMP Królowej Polski z lat 1898-1900,
- figurę Jezusa Chrystusa Króla Wszeczeństwa z 2010 r.,
- ławeczkę Czesława Niemena.

Trasa spacerowa:

Ulica Sulechowska (parking, figura Chrystusa Króla, Przystanek Pielgrzyma). W centrum: Ulica J. Piłsudskiego (sklep Netto, parking) – Park Chopina (kościół pw. NMP Królowej Polski) – ul. Parkowa – ul. Kościelna – pl. Jana Pawła II. (ratusz, kościół św. Michała Archanioła) – ul. Szpitalna – ul. 1 Maja – ul. Wałowa (po prawej baszta i mury obronne) – ul. Wałowa – ul. 30 Stycznia – rynek (pomnik Czesława Niemena) – rynek – ul. Kościelna – ul. Parkowa – ul. J. Piłsudskiego

Informacja:

Urząd Miejski w Świebodzinie, 66-200 Świebodzin, ul. Rynekowa 2, tel. 68 475 08 80, www.swiebodzin.eu

GOŚCIKOWO – PARADYŻ W KLASZTORZE CYSTERSÓW

ok. 0,5 km * **LBU 10B**

Zespół klasztorny opactwa cysterskiego

w Gościkowie – Paradyżu – to pocysterski barokowy zespół klasztorny z kościołem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Marcina położony w Gościkowie przy drodze DK nr 3 łączącej Zieloną Górę z Gorzowem Wielkopolskim. Część miejscowości, w której znajduje się opactwo zachowała starą nazwę *Paradyż* pochodzącą od sformułowania *Paradisus Sanctae Mariae* czyli *Raj Matki Bożej*, która była nazwą nadaną miejscowości po przybyciu do niej Cystersów.

Warto zobaczyć:

- klasztor, kościół, ogrody.

Wydarzenia:

- Festiwal Muzyki Dawnej „Muzyka w Raju” w zespole klasztornym Paradyż w Gościkowie.

Informacja:

Zielonogórsko-Gorzowskie Wyższe Seminarium Duchowne w Paradyżu, Gościkowo 3, 66-200 Świebodzin, tel. 68 381 10 21, www.paradisus.pl

ŁĄGÓW – LUBUSKA PERŁA

LBU 10C ok. 1 km *

Trasa spacerowa:

Ulica Zamkowa – (parking, Brama Polska) – ul. T. Kościuszki (Brama Marchijska, punkt informacji turystycznej, kościół św. Jana Chrzciciela, 50 m po lewej stronie zamek Joannitów) – ul. Zamkowa – park, jezioro (trasa edukacyjna) – ul. Zamkowa

Warto zobaczyć:

- zespół urbanistyczno-krajobrazowy,
- kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela z XIX w.,
- zespół zamkowy z murami obronnymi z XIV w., zamek Joannitów (ob. hotel),
- murowano-szachulcową Bramę Marchijską z XVI-XVIII w.,
- murowano-szachulcową Bramę Polską z XV-XVI w.,
- dom, ul. Bolesława Chrobrego 13 z XVIII w.,
- szachulcowy dom z XVIII/XIX w. na ul. Bolesława Chrobrego 41,

Informacja:

Informacja Turystyczna w Łągowie, ul. Kościuszki, 66-220 Łągow, tel. 68 341 20 62, www.lagow.pl, Informacja sezonowa, tel. 68 34 12 186

WSCHOWA – OD ZAMKU DO STAREGO MIASTA

ok. 2,5 km * **LBU 11A**

Trasa spacerowa: Rynek (parking) – pl. Zamkowy –

ul. Herbergera – ul. Wałowa – ul. Łąkowa – ul. ks. Kostki – ul. Niepodległości – ul. Klasztorna – ul. gen. Bema – ul. Kościelna – rynek

Miejscowość położona na pograniczu Lubuskiego, Wielkopolski i Dolnego Śląska ok. 20 km na zachód od Leszna.

NAD JEZIOREM NIESŁYSZ

LBU 10D ok. 1,5 km *

Trasa spacerowa: Ośrodek Kormoran przy jeziorze w prawo i wzdłuż brzegu Jezioro Niesłysz – Jezioro Niesulickie (ośrodkowi wypoczynkowe) – Niesulice (ok. 700 m) – przy barze rybnym w prawo (ok. 300 m) – znów w prawo w drogę leśną (ok. 300 m ośrodek Kormoran)

Jezioro Niesłysz to największe jezioro Pojezierza Łągowskiego. Leży na Równinie Torzymskiej. Jezioro jest pochodzenia poligenetycznego: północna część pochodzenia rynnowego, a południowa morenowego. Powierzchnia – 496,6 ha, długość – 4,7 km a szerokość – 1,7 km. Maksymalna głębokość sięga do 35 m. Linia brzegowa jeziora jest dobrze rozwinięta, brzegi przeważnie wysokie, porośnięte lasem. Wiele tu zatok, stanowiących o nieregularnym, ciekawym kształcie jeziora.

Wydarzenia:

- Lubuskie Regaty Żeglarskie nad Jeziorem Niesłysz.

Informacja:

Ośrodek Wypoczynkowy „KORMORAN” w Niesulicach, Niesulice 17 E, 66-213 Skąpe, tel. 68 381 21 28 (repcja), www.kormoran-niesulice.pl

- układ urbanistyczny miasta,
- gotycki kościół farny pw. św. Stanisława Biskupa Męczennika i Wniebowzięcia NMP z XIV w.,
- zespół klasztorny Franciszkanów z XVII w.,
- kościół pw. św. Józefa z 1639 r.,
- poewangelicki kościół filialny pw. Świętej Trójcy z XIX w.,
- kościół ewangelicki pw. Żłóbka Pana Jezusa z XVII-XVIII w.,
- cmentarz ewangelicki, założony w 1609 r., ob. lapidarium – oddział muzeum regionalnego
- aleję lipową, ul. Lipowa,
- rezydencję jezuicką z 1727 r., pl. Farny 3 (ob. muzeum i biblioteka),
- mury obronne, pozostałości z XV i XVI w.,
- ratusz z poł. XVI w., przebud. w 1860 r.,
- fontannę miejską,
- liczne domy z XVII/XVIII i XIX w.,
- trzy barokowe kamienice (Plac Zamkowy 3, 5, 7).

Wydarzenia:

- Motocrossowy Puchar Polski i Mistrzostwa Europy.

Informacja:

Muzeum Ziemi Wschowskiej, Pl. Zamkowy 2, 67-400 Wschowa, tel. 65 540 74 61; Urząd Miasta i Gminy Wschowa, ul. Rynek 1, 67-400 Wschowa, www.wschowa.pl

DROGA DO SŁAWY

LBU 11B ok. 2,5 km *

Trasa spacerowa: Rynku (parking, kościół Miłosierdzia Bożego) – pl. Tomkiewiczza (zespół pałacowy, kościół Michała Archanioła) – ok. 700 m jezioro – park miejski (plaża, pomosty) do rynku tą samą drogą. Godne polecenia są rejsy kajakiem i na żaglach po jeziorze.

Miasto Sława położone jest nad Jeziorem Sławskim (817 ha) na Pojezierzu Sławskim.

Warto zobaczyć:

- kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła z 1604 r.,
- kościół poewangelicki pw. Miłosierdzia Bożego z lat 1834-1836, z 46 m wieżą,
- zespół pałacowy z XVII-XIX w., przebudowany w początku XX w., pałac barokowy z roku 1735, do roku 2006 r. (siedziba Domu Dziecka, oficyna z basztą, brama, park otaczający pałac),
- domy z XVIII/XIX i XX w.,
- najgrubszy okaz sosny czarnej na terenie Polski – 3,70 m obwodu.

Informacja:

Urząd Miejski w Sławie, ul. Henryka Pobożnego 10, 67-410 Sława, tel. 68 355 83 10, www.slawa.pl

SULECHÓW – HISTORIA I PRZYRODA

ok. 2 km * LBU 12A

Trasa spacerowa: Rynek (parking) – ul. Wspólna – pl. Kościelny (kościół pw. Podwyższenia Krzyża, brama) – ul. Okrężna – Aleja Wielkopolska – ul. 1 Maja – ul. Licealna – rynek

Sulechów położony jest w rozwidleniu dróg – krajowej trójki łączącej Świnoujście z Jakuszcycami oraz drogi krajowej nr 32 łączącej Poznań z Zieloną Górą.

Warto zobaczyć:

- kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego z XIV-XVII w.,
- kalwiński dom modlitwy, obecnie Dom Kultury, z połowy XVIII w.,
- zamek z wieżą, z XV-XVIII w.,
- miejskie mury obronne z połowy XIV i XVI w.,
- Bramę Krośnieńską z 1704 r.,
- ratusz miejski z XVIII/XIX w.,
- aleję lipową przy drodze Sulechów – Krężoły z połowy XIX w.,
- aleję lipowo-klonowo-kasztanowcową przy drodze Sulechów – Skąpe, z XIX/XX w.,
- domy z XVIII i XIX w.,
- poprotestancki kościół pw. św. Stanisława Kostki z 1905 r.

Informacja:

Urząd Miejski Sulechów pl. Ratuszowy 6, 66-100 Sulechów, tel. 68 385 11 00, www.sulechow.pl

ŻAGAŃ – OD KLASZTORU DO PAŁACU

LBU 13A ok. 3 km *

Trasa spacerowa: Pl. Klasztor-
ny (parking, kościół Wniebowzię-
cia Najświętszej Maryi Panny)
– pl. Wolności – bulwar Sza-
rych Szeregów (nad Bobrem)
– ul. II Armii Wojska Polskiego –
przy murach nad Bobrem – rynek
– ul. Warszawska – ul. Szprotawska (zamek w Żaganiu) – ul. Bracka
– rynek – ul. II Armii Wojska Polskiego – pl. Klasztorny

Żagań leży na południowych krańcach województwa lubuskiego, na pograniczu Niziny Śląsko-Łużyckiej i Wału Trzebnickiego, nad rzekami Bóbr i Czarna Wielka. Miasto znajduje się w odległości 40 km od granicy polsko-niemieckiej.

Warto zobaczyć:

- miasto z XVI-XVIII w.,
- późnobarokowy kościół pw. Świętego Ducha z lat 1701-1702,
- kościół szpitalny pw. Świętego Krzyża,
- zespół klasztorny poaugustiański z XIV-XVIII w., złożony z kościoła parafialnego, dawnego klasztoru i konwiktu oraz spichlerza klasztorne-
go – pl. Klasztorny,
- zespół klasztorny, pofranciszkański z XIII-XIV w. i XVI-XIX w.,
- kościół pw. św. św. Piotra i Pawła z 1293 r.,
- dawne kolegium jezuickie,
- wieżę kościoła poewangelickiego,
- miejskie mury obronne z XIV-XVI w., (fragmenty),
- zespół zamkowy, ul. Szprotawska 4,
- barokowy zespół pałacowy Lobkowitów z lat 1631-33 i 1670-86, ob. Żagański Pałac Kultury,
- oranżerię z rampami z poł. XIX w. przy ul. Szprotawskiej,
- park geometryczny z XVII-XX w. o łącznej powierzchni 77,5 ha,

- ratusz z XIX w.,
- domy i kamienice z XIV-XIX w.,
- pałac kamery książęcej z XVIII w., obecnie sąd rejonowy, ul. Szprotawska 3,
- dworzec kolejowy,
- zabytkowe koszary wojskowe,
- Muzeum Obozów Jenieckich znajdujące się pod Żaganiem.

Wydarzenia:

- Rekonstrukcje historyczne,
- Rajdy piesze śladem Wielkiej Ucieczki.

Informacja:

Informacja Turystyczna w Żaganiu, ul. Szprotawska 4 (Pałac Książęcy), 68-100 Żagań, tel. 68 477 10 01, www.turystyka.zagan.pl, www.it.um.zagan.pl

WIECHLICE – W PAŁACU I WINIARNI

ok. 1,2 km * **LBU 13B**

Wiechlice to wieś położona w powiecie żagańskim, w gminie Szprotawa, nad rzeką Szprotawą. Wzmiankowana po raz pierwszy w 1260 r. pod nazwą *villa Vechlic*.

Stylowe wnętrza i bogata historia Pałacu Wiechlice, w którym rezydowały wojska pruskie, carskie oraz francuskie z Napoleonem na czele, stanowią dziś o unikalności tego ośrodka na mapie polskich atrakcji turystycznych. Pałac Wiechlice łączy w sobie historyczny urok z nowoczesnym i ekologicznym luksusem, który towarzyszy podczas wypoczynku, pobytu w SPA & Wellness. W połączeniu klasycznej elegancji ze współczesnymi udogodnieniami, pałac stał się przystanią dla szukających wypoczynku podróżników oraz ludzi biznesu. Tradycyjna polska gościnność wyróżnia go spośród innych obiektów w Polsce. Polecamy wizytę w 1 ha winnicy przypałacowej (leży na szlaku winnic woj. lubuskiego). Inną formą wypoczynku może być wędkowanie nad stawem.

Warto zobaczyć:

- zespół dworski z XVIII-XIX w.,
- dwór, wybudowany przez Georga Sigmunda von Neumanna,
- rządówkę,
- budynek mieszkalno-gospodarczy,
- spichlerz,
- stajnię z kolumnami podtrzymującymi neogotyckie sklepienie (obecnie basen z podgrzewaną wodą),
- wozownię,
- park.

Informacja:

Pałac Wiechlice – Akzent Hotel, 67-300 Szprotawa, Wiechlice 45 B, tel. 68 376 86 10, www.palacwiechlice.pl

SZPROTAWA - GMINA W KORONIE

LBU 13C ok. 2 km *

Trasa spacerowa: Rynek (parking) – ul. Odrodzenia – ul. Targowa – ul. Kozačka – ul. Basztowa – ul. Ogrodowa – ul. Sądowa – pl. Ewangelicki – pl. Kościelny – ul. Piastowska – ul. gen. Bema – ul. gen. Andersa – rynek

Szprotawa leży w południowej części województwa lubuskiego nad Bobrem i Szprotawą. Miasto usytuowane jest w odległości 50 km od Zielonej Góry.

Warto zobaczyć:

- Stare Miasto z zachowanym układem ulic,
- dwu wieżowy ratusz z lat 1583-1586,
- kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP z XIII/XIV w.,
- kościół ewangelicki pw. Zbawiciela z 1747 r., na fundamentach średnio-wiecznego zamku książęcego,
- klasztor Magdalenek z XVII w.,
- mury obronne z XIV w.,
- basztę przy kościele ewangelickim,
- dzwonicę – bramę,
- Bramę Żagańską – miejską z XIV w. (Muzeum Ziemi Szprotawskiej),
- domy z XVI/XVII, XVIII i XIX w.,
- wieżę ciśnieni z XIX w. (Izba Historii w Szprotawie)
- kościół filialny pw. św. Andrzeja z połowy XIII w., (Szprotawa – Iława)
- kościół parafialny pw. Zbawiciela Świata z poł. XIV w. (Szprotawa – Puszczyków),
- zegar słoneczny.

ŻARY – MIASTO TELEMANNIA

ok. 2,2 km * LBU 14A

Trasa spacerowa: Pl. Wyszyńskiego – ul. Emilii Plater – rynek – ul. B. Chrobrego – pl. Przyjaźni – ul. 9 Maja – al. Jana Pawła II – w prawo do ul. Mieszka I – ul. Książęca – rynek – ul. Kościelna – parking przy kościele

Żary położone są w części Wzniesień Żarskich i na terenie Borów Dolnośląskich. Miasto położone między dwoma dopływami Odry: Bobrem i Nysą Łużycką. Historycznie teren należał do Łużyc Dolnych.

Warto zobaczyć:

- kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP,
- kościół polsko-katolicki pw. Dobrego Pasterza z XIV w., przebudowany w 1702 r.,
- kościół cmentarny pw. św. Piotra,
- zespół klasztorny Franciszkanów z XIII-XIX w.,
- katakumby, krużganki na cmentarzu z XVII-XIX w.,
- kościół garnizonowy pw. Podwyższenia Krzyża Świętego z XIV-XV w.,
- kościół filialny pw. MB Różańcowej,
- mury obronne z XIV/XVI w., odrestaurowane fragmenty murów, dwie wieże,
- Bramę Dolną z XIV w., przebudowaną w XVI w.,
- zespół zamkowy z XIV-XVIII w.,
- gotycki zamek Dewinów-Bibersteinów,
- barokowy pałac Promnitzów z lat 1710-1728,
- pałac ogrodowy „Akademia Rycerska” z 1725 r., obecnie szpital wojskowy,
- park geometryczny z XVIII w. z Błękitną Bramą z 1708 r.,
- ratusz z przełomu XIV-XVI w. z renesansowym portalem,
- domy i kamieniczki z XVII w.,
- gotycki kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa z XV w., północne fragmenty murów kościoła pochodzą z XII w.,
- synagogę.

Informacja:

Urząd Miejski w Szprotawie, ul. Rynek 45, 67-300 Szprotawa, tel. 68 376 38 11, www.szprotawa.pl

Informacja:

Urząd Miejski w Żarach, Pl. Rynek 1-5; 68-200 Żary, tel. 68 470 83 00, www.zary.pl

ŁĘKNICA – MUŻAKÓW. PO MUŻAKOWSKIM PARKU – TRASA TRANSGRANICZNA

LBU 14B ok. 3–5 km **

Trasa spacerowa: Łęknica

– ul.1 Maja – ul. Hutnicza (parking, park) – rzeka Nysa Łużycka – most (granica PL/D) – wg kierunkowskazów do pałacu (założenie ptacowo-ogrodowe w Bad Muskau)

Park Mużakowski (niem. *Park von Muskau, Muskauer Park* lub *Fürst-Pückler-Park*) – park położony w Polsce i w Niemczech, zajmujący 728 ha powierzchni po obu stronach rzeki Nysy Łużyckiej, która stanowi granicę polsko-niemiecką, w powiecie żarskim. Jest to największy park w stylu angielskim na terenie Polski. Polska część parku jest zarządzana przez Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie, natomiast niemiecka część zarządzana jest przez Fundację Fürst-Pückler-Park Bad Muskau z siedzibą w Oranżerii znajdującej się w parku. Po stronie polskiej znajdują się 522 ha całego założenia parkowego, a po stronie niemieckiej 206 ha.

Centralna część parku z zabudowaniami rezydencjalnymi znajduje się po zachodniej stronie rzeki przy niemieckiej miejscowości Bad Muskau, polska część leży przy miejscowości Łęknica. Park Mużakowski znajduje się na terenie Parku Krajobrazowego Łuk Mużakowa oraz Geoparku Łuk Mużakowa.

Informacja:

Punkt Info. Parku Mużakowskiego w Łęknicy, Pracownia Terenowa „Park Mużakowski” w Łęknicy, ul. Wybrzeżna 25, 68-208 Łęknica, tel. 68 362 41 82, www.park-muzakowski.pl

SZLAKIEM WINNIC W WOJ. LUBUSKIM

ok. 150 km *** **LBU 15A**

Lubuski Szlak Wina i Miodu to obecnie przeszło pięćdziesiąt miejsc, gdzie można zobaczyć teraźniejszość i historię lubuskiego winiarstwa i pszczelarstwa.

Na 14 przystanków szlaku składają się:

Winnica Cantina w Mozowie, Winnica Kinga w Starej Wsi, Winnica na Leśnej Polanie w Proczkach, Winnica Miłosz w Łazach, Winnica Julia w Starym Kisielinie, Muzeum Etnograficzne w Ochli, Muzeum Wina w Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, winne wzgórze w Zielonej Górze, Saint Vincent koło Nowego Miasta, rodzinna firma D.M.S. Nocoń w Świdnicy k. Zielonej Góry, Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku, Winnice w Paradyżu, Skansen Pszczelarski w Pszczewie, Gospodarstwo Miody Nadnoteckie w Gralewie oraz pałac i winnice w Mierzęcinie.

Informacja:

Lubuska Regionalna Organizacja Turystyczna „LOTUR”, ul. Podgórna 7, 65-057 Zielona Góra, tel. 79 23 06 555, www.szlakwinaimiodu.pl

LUBUSKIE PRZODEM DO ODRY

1, 2, 3 godzinne
rejsy statkiem *

LBU 15B

Pierwotnie Odra była dziką rzeką, wykorzystywaną do celów rolniczych i gospodarczych. Na odcinku od Wrocławia do Szczecina żeglowano od XIII w. W XVIII w. dzięki pracom regulacyjnym na rzece prowadzonym przez władze pruskie wzrosła intensywność żeglugi. Znaczenie rzeki wzrosło po traktacie wersalskim, który nadał Odrze status międzynarodowy. Przywrócenie żeglugi i naprawa infrastruktury portowej zaczęły się po 1945 r. Od 1947 r. możliwe stało się pływanie po całej długości Odry. Koniec XX w. i początek XXI w. to nowe inwestycje w urzędzenia portowe, nabrzeża i mariny.

Rejsy w sezonie letnim: Marina Bytom Odrzański 416 km • Marina Nowa Sól 430 km • Marina Cigacice 471 km • Marina Krosno Odrzańskie 514 km • Marina Eisenhüttenstadt 553 km • Marina Słubice 584 km • Marina Frankfurt (Oder) 584 km • Slip w Górzycy 604 km • Marina Kostrzyn nad Odrą 617 km.

Informacja:

www.odra2014.pl